

**PRÆSIDENTEN
FOR
HØJESTERET**

Den 10. oktober 2012
J.nr. HR-2011-00-44
Init tha

Justitsminister Morten Bødskov
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sagstilgangen til Højesteret

Som led i domstolsreformen fra 2007 ændredes instansordningen. Det var et væsentligt formål med denne ændring at opnå en mere hensigtsmæssig samlet ressourceudnyttelse i domstolssystemet. Om Højesterets rolle er det i bemærkningerne til lovforslaget om domstolsreformen anført, at de centrale opgaver for Højesteret er at sikre retsenheden i landet og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Som bekendt var det et led i domstolsreformen, at byretterne blev den almindelige førsteinstans i alle retssager samtidig med, at der blev etableret større byretter.

Efter reformen starter alle straffesager, også nævningsager, således i byretten og kan efter behandling i landsretten kun indbringes for Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Reformen har medført en afgørende ændring i karakteren af de straffesager, Højesteret behandler. Tilladelseskravet sikrer, at Højesteret får de rigtige sager i overensstemmelse med det, der er anført om Højesterets rolle i det samlede domstolssystem.

Med undtagelse af visse erhvervsager, der skal eller kan anlægges ved Sø- og Handelsretten, skal alle civile sager anlægges ved en byret, og der er skabt mulighed for kollegial behandling ved tre dommere af principielle civile sager ved byretterne. Ved reformen blev der imidlertid opretholdt en adgang til, at byretterne efter anmodning fra en part kan henvise en civil sag til behandling ved

landsretten, henholdsvis SØ- og Handelsretten, som første instans, hvis sagen er af principiel karakter. Det skete for at bevare muligheden for, at civile sager af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde frit kan indbringes for Højesteret som anden instans. Endvidere kan alle sager, der er behandlet af SØ- og Handelsretten i første instans, også efter reformen frit ankes til Højesteret.

Efter de gældende regler træffer byretten afgørelse om, hvorvidt en anmodning om henvisning af sagen skal imødekommes eller ej, og byrettens afgørelse om, at sagen skal henvises, kan ikke indbringes for højere ret. Om henvisning fra byret til landsret siges i bemærkningerne til lovforslaget om domstolsreformen i overensstemmelse med det, der anført om Højesterets rolle, at en sag ikke bør henvises til landsretten, henholdsvis SØ- og Handelsretten, hvis sagen uanset sin principielle karakter ikke kan siges at have en sådan generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller en sådan væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, at sagen bør kunne indbringes for Højesteret som anden instans uden særlig tilladelse.

Det er således et af målene med reformen af instansordningen, at Højesterets ressourcer koncentrerer om behandlingen af principielle sager, der har den nævnte væsentlige samfundsmæssige betydning.

Højesterets vurdering er, at dette mål ikke er nået for de civile ankesager, uanset at Højesteret efter reformens ikrafttræden som forventet har modtaget en stigende andel af principielle sager. En intern bedømmelse af sagerne, som Højesteret har foretaget siden 2011, viser således, at ca. hver tredje af de ankesager fra landsretterne, hvor landsretten har truffet afgørelse som første instans efter henvisning fra byretten, ikke opfylder de ovenfor nævnte kriterier og dermed ikke burde have været indbragt for Højesteret. For så vidt angår ankesager fra SØ- og Handelsretten er det mere end hver anden sag, der vurderes på denne måde at være uegnet til behandling i Højesteret, og udfaldet af adskillige af disse sager beror navnlig på en konkret bevismæssig vurdering.

Når dette sammenholdes med, at behandlingen af civile ankesager generelt er den mest ressourcekrævende af Højesterets opgaver, og at de sager, hvor enten landsretten eller SØ- og Handelsretten har afsagt dom i første instans, udgør ca. tre ud af fire af de civile ankesager, Højesteret behandler, er situationen således den, at en betydelig del af rettens ressourcer bruges på at behandle sager, som Højesteret efter formålet med domstolsreformen som udgangspunkt ikke burde behandle.

Som der er nærmere redegjort for i Højesterets embedsregnskaber for de seneste år, er der et væsentligt behov for at få nedbragt gennemløbstiden (den tid der går fra sagen modtages til den er endeligt afsluttet) i civile ankesager. Gennemløbstiden er ca. 2 år for civile sager med mundtlig hovedforhandling. Det har afgørende betydning for Højesterets muligheder for med de givne ressourcer at sikre en permanent nedbringelse af gennemløbstiden, at Højesteret så vidt muligt kun får de principielle ankesager, som det er forudsat. Det er derfor nødvendigt at få løst de ovenfor beskrevne problemer med tilgangen af civile ankesager.

I den forbindelse er det efter Højesterets opfattelse væsentligt at være opmærksom på, at det i praksis ofte kan være vanskeligt at skelne skarpt mellem principielle og ikke-principielle sager, idet en sag kan være mere eller mindre principiel, og det gælder i forbindelse med spørgsmål om henvisning fra byret til landsret/Sø- og Handelsret om at vælge de sager ud, som opfylder kriteriet om væsentlig samfundsmæssig rækkevidde, på en sådan måde, at det er de rigtige sager i rette mængde, der frit kan ankes til Højesteret.

Højesteret har drøftet problemet med sagstilgangen med repræsentanter for de øvrige retsinstanser og advokatororganisationerne. Der har under drøftelserne været enighed om, at der er behov for nye tiltag, der kan medvirke til at sikre en permanent nedbringelse af den alt for lange gennemløbstid for civile ankesager i Højesteret. Der har blandt domstolsrepræsentanterne været tilslutning til et forslag om en lovændring, som er enkel, men som ikke er tilstrækkelig til at løse problemet og derfor ikke kan stå alene. Forslaget går ud på at ændre henvisningsbestemmelserne i retsplejelovens § 226 og § 227, sådan at den yderligere betingelse for at henvise en sag til landsretten, henholdsvis Sø- og Handelsretten, som nu fremgår af bemærkningerne til lovforslaget om domstolsreformen – at sagen ud over sin principielle karakter også har en sådan væsentlig samfundsmæssig rækkevidde, at den bør kunne indbringes for Højesteret uden særlig tilladelse – kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven. En sådan lovændring vil kunne understøtte en mere ensartet henvisningspraksis, der inddrager aspektet med sagstilgangen til Højesteret. I den forbindelse har der også været enighed om, at kollegial sagsbehandling i byretterne i almindelighed er et godt og brugbart alternativ til at henvise sager af principiel karakter til landsretterne som første instans.

Herudover har der været nævnt forskellige videregående løsningsforslag, men der har været enighed om at anbefale, at yderligere tiltag drøftes som led i det udvalgsarbejde om evaluering af domstolsreformen, som regeringen har besluttet at sætte i gang, således at de yderligere initiativer kan

indgå i en samlet løsning sammen med ovennævnte forslag vedrørende retsplejelovens § 226 og § 227.

Højesteret anmoder på den anførte baggrund om, at det i forbindelse med det forestående udvalgsarbejde om evaluering af domstolsreformen overvejes, hvordan muligheden for anke til Højesteret mest hensigtsmæssigt bør reguleres med henblik på både at nå domstolsreformens mål vedrørende Højesterets rolle og at få skabt grundlag for en permanent nedbringelse af gennemløbstiden for civile ankesager. Højesteret finder det således væsentligt, at de løsningsmuligheder, der overvejes, er egnede til at løse begge disse problemer.

På grundlag af drøftelserne med de øvrige domstolsinstanser vil Højesteret på forhånd fremhæve betydningen af en øget koordinering af, hvilke sager der henvises fra byret til landsret, henholdsvis SØ- og Handelsretten. En sådan øget koordinering, der vil gøre det lettere at vælge de rigtige sager ud, kan tænkes gennemført på flere forskellige måder, f.eks. ved en regel om, at byretsdommerens afgørelse om at henvise en sag skal godkendes enten af landsretten/SØ- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet eller Højesteret. Byretten ville i givet fald fortsat være indgangsinstans i alle sager, men således, at landsretten/SØ- og Handelsretten, Procesbevillingsnævnet eller Højesteret også skulle tage stilling, før en sag kan henvises.

Med hensyn til ankesager fra SØ- og Handelsretten bør det overvejes, hvordan den frie ankeadgang fra SØ- og Handelsretten til Højesteret mest hensigtsmæssigt kan begrænses til sager af principiel karakter. Også en sådan begrænsning kan umiddelbart tænkes gennemført på flere forskellige måder. Højesteret er opmærksom på, at SØ- og Handelsrettens stilling i instansordningen blev overvejet grundigt i forbindelse med domstolsreformen, men én blandt flere mulige løsninger kunne f.eks. være en regel om, at Højesteret kan henvise ankesager, der modtages fra SØ- og Handelsretten, til landsretten, hvis sagen ikke har den ovenfor nævnte væsentlige samfundsmæssige rækkevidde. En anden mulighed kunne eventuelt være en regel om, at anke som udgangspunkt skal ske til landsretten, eventuelt således at Procesbevillingsnævnet eller Højesteret kan meddele tilladelse til anke direkte til Højesteret som anden instans.

Med venlig hilsen

Børge Dahl